

Stenogrammid

XIII Riigikogu, IX Istungjärk, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 18.02.2019, 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine

1. 15:03 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

15:00 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu XIII koosseisu täiskogu IX istungjärku 5. töönädala esmaspäevast istungit. Kas kellelgi on soovi üle anda eelnõusid ja arupärimisi? Ei ole. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

62 Riigikogu liiget on täiskogul. (Helistab kella.) Ma saan aru, et on elev nädal, aga sellegipoolest on tähtis asi. Päevakorra kinnitamine. Siin on üks täpsustus. Nimelt, sotsiaalkomisjon on teinud ettepaneku arvata töönädala neljapäevase istungi päevakorrast välja 4. punkt, eelnõu 779 teine lugemine. Koos selle parandusega panen hääletusele täiskogu IX istungjärku 5. töönädala päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Päevakorra kinnitamise poolt oli 60 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, 1 oli erapooletu. Päevakord on kinnitatud.

1. 15:03 Vaba mikrofon

15:03 Esimees Eiki Nestor

Vaba mikrofon. Oudekki Loone, palun!

15:03 Oudekki Loone

Kallid kolleegid! Terve nädalavahetuse võis näha ja kuulda murelikke poliitikuid, kes nõudsid emakeelse õppe lõpetamist venelastele ja samal ajal n-ö mõistsid murelikke kodanikke, kes ei taha venelasi oma lastega ühte kooli. Silmakirjalik ja vastik. Ühele 21. sajandi riigile mittekohane. Meie põhiseaduse vaimule mittevastav. Eesti põhiseadus § 37 ütleb: "Igaühel on õigus saada eestikeelset õpetust. Õppekeele vähemusrahvuse õppeasutuses valib õppeasutus." § 49: "Igaühel on õigus säilitada oma rahvuskoolitus." § 51: "Igaühel on õigus pöörduda riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikute poole eesti keeles ja saada eestikeelseid vastuseid. Paikkondades, kus vähemalt pooled püsielanikest on vähemusrahvusest, on igaühel õigus saada riigiasutustelt ja kohalikelt omavalitsustelt ning nende ametiisikutelt vastuseid ka selle vähemusrahvuse keeles." § 52: "Paikkondades, kus elanike enamiku keel ei ole eesti keel, võivad kohalikud omavalitsused seaduses sätestatud ulatuses ja korras kasutada sisemise asjaajamisekeelena selle paikkonna püsielanike enamiku keelt." See oli suurepärane kompromiss meil riigi loomisel – Eesti garanteerib ainsa paigana maailmas eestikeelse hariduse, eestikeelse asjaajamise, eestikeelse riigikorralduse, aga kõigil rahvusvähemustel on samuti õigus omakeelsele õppele, oma rahvuse säilitamisele, teatud juhul omakeelsele asjaajamisele. Eestlased austavad teisi emakeeli meie ilusa emakeele kõrval.

Muide, pedagoogikateadus ei kinnita kuidagi, et võõrkeelt ilmtingimata ja alati omandatakse paremini, kui selles keeles õpitakse ka kõiki teisi õppeaineid, näiteks füüsikat. Seega, nende venekeelse hariduse

demoniseerijate küsimus tegelikult ei ole selles, et me peaksime andma kõigile siin õppivatele lastele ühe *lingua franca*, et omavahel suhelda, ja võimalikult hea hariduse elus hakkamasaamiseks. Ei, vene keeles õpetamise keelamine on ideoloogiline soov assimileerida, keelata siinsele venekeelsele vähemusele õigust omaenda rahvuskuuluvusele. Seda ei ole vaja teha. Venekeelsete inimeste suhtarv on 1991. aastast saadik jäänud samaks, see on umbes kolmandik. Jah, need olid spetsiifilised ajaloolised olud, milles meie rahvas niisuguseks kujunes, aga neid olusid me tagantjärele muuta ei saa. Parem on aktsepteerida seda fakti, et me oleme siin kõik koos. Selle asemel et vähemust kuidagi keeleliselt või meeleliselt ümber teha, võiksime keskenduda iga inimese õigusele saada võimalikult head haridust. Nii nagu meie põhiseadus ütleb, eesti keel on eelisseisundis, aga kõik teised kultuurid on meie väärtus ja rikkus. Seega, ka venekeelne kooliharidus on Eesti eripära, meie rikkus, meie väärtus, mitte võitluse ja mahasurumise objekt.

Ma tuletan meelde, et riigile, mis surub maha sinu emakeelt ega luba sulle olulisi pühasid tähistada, on väga raske lojaalne olla. Tuletan meelde Lõuna-Tirooli – kuni Itaalia riik püüdis seda regiooni vägisi itaaliastada, ümber teha keeleliselt ja arhitektuuriliselt, seni oli piirkond umbusklik, vaene ja pingetest tulvil. Nüüd, kui saksakeelsetel inimestel on omakeelsed lasteaia, omakeelsed koolid, tänavasildid ja vaba võimalus toimetada ning regioonist on riigi abiga hoolikalt arendatud üks Itaalia kõige õitsvamaid piirkondi, on seal rahulik. Kõik oskavad itaalia keelt. Ja teate, kui nad räägivad saksa keeles, siis nad žestikuleerivad nagu itaallased. See on Euroopa parim rahvuspoliitika näide. Võtame sellest eeskujut. Seda enam, et tegelikult meie põhiseadus just niisuguse stsenaariumi ette näeb. Viime omaenda põhiseaduse ellu!

Esimeseks sammuks panen ette, et laseks selle vene kooli ja venekeelse õppe vabaks. Las gümnaasium olla haridusasutus. Räägime gümnaasiumiõppes sellest, kuidas anda võimalikult head haridust igale lapsele, sõltumata õppekeelest. Õppekeele valik on pedagoogiline valik. See ei ole meie, poliitikute valik, see on õpetajate valik, nii nagu ütleb ka meie põhiseadus. Ärme kempleme keele üle. Läheme päriselt edasi, teeme päriselt hariduspoliitikat, ärme rahvastame kedagi ümber. Aitäh!

15:07 Esimees Eiki Nestor

Jüri Adams, palun!

15:08 Jüri Adams

Aitäh, härra istungi juhataja! Lugupeetud rahvaesindajad! Lugupeetud Riigikogu Kantselei stenogrammiosakonna töötajad! Kuigi meil on veel kolm päeva – siin on palju eelnõude päevakorrapunkte ja tõenäoliselt ma pean veel rohkem kui ühe temaatilise kõne eelnõude teemal –, on see põhimõtteliselt huvastijätku sõnavõtt. Seda sellepärast, et neljapäeva õhtul kodukorra järgi sellist võimalust enam ei ole.

Ma sattusin siia kõnepulti esimest korda vist 27 ja pool aastat tagasi, kui Põhiseaduse Assamblee töö algusjärgus tuli mul pidada ettekanne ühe põhiseaduse projekti kohta. Pärast seda olen ma siin mitmesugustel teemadel rääkinud, kokku ilmselt mitusada korda. Viimase sõnavõtuna ma tahan öelda mõned hinnangud meie, XIII Riigikogu koosseisu kohta ja teiseks teha mõned prognoosid järgmise, XIV Riigikogu koosseisu kohta.

Nüüd, kui XIII koosseisu kohta üldse püüda midagi üldistavalt ütelda, siis see oli suur seisak.

Tõenäoliselt nii väga seisvaid Riigikogu koosseise teisi ei ole olnud – kui, siis võib-olla mõned üksikud siiski on. Miks ma nii ütlen? Põhjus on see, et selle koosseisu ajal Eesti riigis ja Eesti poliitikas peaaegu mitte ükski tõsiselt oluline küsimus ei liikunud edasi. Kõik seisis paigal. Sellepärast, et nendel, kes oleks tahtnud saavutada mingeid muudatusi, ei olnud jõudu neid saavutada, ja teistel, kes olid võimul, ei olnud tahtmist neid ellu viia. Mida siin ütelda? Kõigepealt seda, et selles koosseisus jätkus Riigikogu kummitempliks olemise roll, täpselt nii, nagu ta oli olnud kolm eelmist Riigikogu koosseisu. Siin ei olnud väga palju muudatusi. Mis veel rääkida? Selle nelja aasta tähtsaim areng on ilmselt see, mida on nimetatud haldusreformiks. See on arvatavasti kõige õudsem muudatuste pakett, mida Eestis on kunagi püütud ellu viia. Järgmistel koosseisudel ja võib-olla ka järgmisel inimpõlv on põhjust uuesti nende küsimuste juurde tagasi tulla.

Meie nelja aasta sees oli ka vähemalt kaks väga suurt teemade kompleksi, mida mitmesugustel põhjustel ignoreeriti. Nendest suurim ja kõige rohkem ühiskondlikku valet sisaldav on kõik, mis on seotud Rail Balticu väljaehitamise. Ma ei tea, kuidas need inimesed, kes meid sellesse viisid, mõtlevad Eesti riigi ja rahva sellest välja tuua. Teine küsimus on seotud metsalõikamise poliitikaga, mis muutus

eriti oluliseks meie koosseisu ajal. Siin tuli väikene muudatus, sellepärast et üks tehas jäi tulemata, aga seda on ilmselt vähe.

Kui nüüd käsitada poliitikat kui ühiskonna ühiselt tegutsemist ühishuvide nimel, siis võime ütleda, et XIV koosseisu peale jäävad kõik need asjad, mis jäid praegu tegemata, ja ilmselt ka kõikide eelmiste valimisperioodide asjad, mis on jäänud tegemata, muu hulgas Riigikogu kodukorra normaliseerimine. Mul oli vahepeal lootus, et juhatus võtab selle ette, aga kahjuks ta ei võtnud. Järelikult need asjad jäävad edasi. Riigikogul ei ole Eesti *de facto* poliitikas eriti suurt rolli, peale selle, et valimistulemustega pannakse paika valitsus. Aga küsimus, mida siis need, kes osutuvad neljaks aastaks valituks, siin teevad – sellele ei ole meil mingisugust head vastust. Ja minu prognoos on, et kui muudatust ei tule, siis parlamentaarse poliitika asemel kuulub tulevik Eestis tänavapoliitikale. See ei ole aga ühe rahva jaoks kõige parem tulevikuperspektiiv.

15:13 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

15:13 Märt Sults

Auväärt esimees! Kolleegid! Tähendab, möödunud nädal kulges sihukese tähe all, et räägiti, kuidasmoodi tuleb õpetajate tähtsust, nende imagot ja prestiiži tõsta. Prestiiži tõstmiseks on justkui väga suured sammud tehtud – õpetajate alampalga määra on tõstetud jne. Kuid palk ei ole see, mis tõstab prestiiži, ja seadus ei ole see, mis tõstaks prestiiži. Liiklusseaduses on öeldud, et kiirust ei tohi ületada, aga kõik ületavad. Nii et järelikult seadus seda asja ei tee, teeb hoopis miski muu. See muu asi on ühiskondlik arvamus, ühiskondlikud tunded ning kodanikkonna käsud ja nõuded mingitele asjadele. Keda õpetajad kasvatavad? Õpetajad kasvatavad lapsi. Ma ei taha mitte millelegi viidata halvustavalt, aga hakkame pihta Aaviksoost ja hakkame pihta Lukasest – ma pean silmas haridusministreid –, kelle toimetamise tagajärjel muutusid õpetajad teenindajateks ja koolid teenindusettevõteteks. Nii ongi õpetajad jäänud teenindajateks, sest nende palk, nende käitumine ja nende õigused on tegelikult kauplusemüüja ehk teenindaja omad. Nad ei tohi lapsele märkust teha, nad ei tohi mõjutada. Siis äkki mingil hetkel muutus kõige kõrgemaks organiks koolis mitte direktor, vaid hoolekogu. Tähendab, sinna kuulusid mõned õpetajad, aga direktor ei kuulunud, ja samas kuulus keegi linnaosavalitsuse, linnavalitsuse või linnaosakogu liige ning lapsevanemad ja poliitikud. Kuidas tema saab haridust juhtida? Järelikult haridus kui selline politiseeriti ja õpetaja kui maa sool lükati vaikselt kõrvale. Tema imago rahva silmis kogu aeg langes, kuigi tambiti hommikust õhtuni seda, et õpetajate palk on väike-väike-väike. Aaviksoo tellis isegi õpetajate streigi, millest võttis osa umbes 500–600 või 700 inimest. See oli Vabaduse platsil. Ja siis Aaviksoo viitas õpetajate streigi peale, et nüüd Tallinna linn varastab õpetajatelt raha ja see läheb teenindava personali ehk logopeedide ja psühholoogide peale. See raha tuleb suunata õpetajatele ja koolidest tuleb lahti lasta psühholoogid ja logopeedid jne – kogu tugipersonal. See hävitati ära, kuna Aaviksool oli põhjus: õpetajad streikisid, sest palk oli väike. Aga palka polnud kuskilt võtta. Ta võttis ära sealt, kust ei tohtinud võtta.

Siia maani käibki see jama õpetajate ja laste ümber. Lastel on õigused, aga lasteaiast peale unustatakse selgitamast, et neil on ka kohustused oma perekonna ja kooli ees, samuti õpetaja ees. Õpetaja – see on püha. Võtame ükskõik millise vana kultuuri, igal pool on olemas lause "Õpetaja – see on midagi kõrget". Seejärel tuleb ema, isa ja perekond. Kui need asjad ära lõhkuda, siis see ühiskond ei püsi. Aga meil lammutatakse seda totaalselt, metoodiliselt ja järjekindlalt. Palun lööge kord majja ja kutsuge üles tervele mõistusele, järgmine Riigikogu! Hakkame pihta, otsast peale – sealt, kus laps sünnib. Ja kui ta saab kaheaastaseks, vaatame, kuidas me hakkame kasvatama temast isiksust, mitte ei lase saada tal kuueaastaselt isiksuseks, nii et tema ülejäänud elu peaks tegelema sellega, kuidas varjata tema puudusi või kuidas ta saaks hakkama ebaterves ja vaenulikus keskkonnas ehk riigis. Mõtleme terviklikult. Kui on hea majandus, siis peaks olema ka hea haridus. Aga hea haridus tuleb siis, kui on olemas motiveeritud noorsugu. Kui ei ole motiveeritud noorsugu, siis on järelikult mõttetu tegelda sellise asjaga nagu õpetaja palga tõstmine. Õpetaja on siia maani defineerimata, ka XIII koosseis ei ole seda teinud. Kes on õpetaja? Õpetaja ei ole see, kes seisab klassi ees. Õpetaja on suure algustähga tippjuht. Ta ei ole teenindaja, ta on tippjuht. Ja tema palk hakkab pihta tippjuhi palgast. Nii et koolis on õpetaja suure algustähga. Väikse algustähga õpetaja on tunniandja, pedagoog, tunnilohistaja ja punn, kes täidab auke, kui õpetajaid ei ole. Palun likvideerime selle olukorra! Aitäh teile ja jõudu meile! Elagu Eesti!

15:18 Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, palun!

15:18 Jaanus Karilaid

Head kolleegid! Ma vaatan, et Eiki Nestor ja Enn Eesmaa on nii väsinud nägudega – üks etapp sai lõpule ja ei tea, mis meie roll nüüd oli siin. Aga tegelikult ma tahan – seda tihti ei juhtu – teid, Riigikogu juhatus, kiita. Ja sellel on mitu põhjust. Esiteks, õiguskomisjonil oli väga hea koostöö Riigikogu juhatusega. Neid asju, mida me plaanisime, me ka saime. Teiseks ka olemuslik kiitus – te suutsite ära hoida ühe struktuurireformi, mida siin maja sees plaaniti ja mis oleks palju segamini paisanud. Ma arvan, et see oleks nõrgestanud parlamendi rolli ja kvaliteeti. Ma ei hakka minema nüanssidesse, kuid see tabel, mida mina nägin ja mida mulle tutvustati, ei olnud mõistlik. Aitäh selle eest, et te panite sellele punkti! Uus parlamendi koosseis, kes tuleb, saab ise rahulikult mõelda selle peale, kuidas oma rolli kvaliteetsemaks teha. Ühelt poolt, kui me räägime, et õigusloome tuleb paljuski ministeeriumidest, seal on suured õigusteenistused ja on advokaadibürood, siis peavad meie alalised komisjonid hakkama saama selle *staffiga*, kes on. Pigem võiks mõelda selle peale, et teha ära see kaua räägitud palgareform ja tõsta järsult meie alaliste komisjonide professionaalsete töötajate palku.

Teiseks peatun mõnel märksõnal. Jüri Adams väitis, et tema on kurb, et parlament on endiselt kummitempliks, ja mingit arenguhüpet ta ei näinud. Võib-olla see sõltub positsioonist, sest mina olen optimistlikum. Kui ma vaatan seda, et poliitikud – ka võimupoliitikud, kes on koalitsiooni moodustanud – suutsid tuua lauale teemasid, mis pole koalitsioonilepingus, ja tekitada siin arutelu, siis see on ka Riigikogu kvaliteedimärk. Ma toon esile kas või parlamentaarse järelevalve tugevdamise, mida me tegime Danske panga juhtumi põhjal. Me tegime sel teemal riikliku tähtsusega küsimuse arutelu, me tegime ärakuulamisi, me saime ettepanekud valmis ja me edastasime need ka peaministrile. Tihtipeale ei pea parlament mitte jõudma otsuseni, vaid ka debati algatamine, väitlus, arutelu poolt ja vastu on demokraatlikus õigusriigis juba väärtus.

Järgmine teema on VEB Fond. Kui 1993. aastal Riigikogu ise sekkus eraõiguslikesse suhetesse, võttis vastutuse enda peale, siis ei ole mõtet selle pärast, et see on kellelegi ebameeldiv teema, pead liiva alla peita ja öelda, et ärme tegeleme sellega. Oli, mis oli, läheme edasi. Ühiskonnas haiget saanud on veel teisigi. See ei ole edetabelis võib-olla kellegi jaoks subjektiivselt viiendal, kuuendal või seitsmendal kohal või tagapool. Siiski on see teema, mis on lahendamata. Peagi ametist lahkuv riigikohtunik härra Luik on selle kohta kirjutanud eriarvamuse, ma soovitan kõigil seda lugeda. See on põimitud faktidega ja ka filosoofilise jutustusega üldse õiglusest. Ma loodan, et see tekst jõuab varsti ka teieni ja te teadvustate seda paremini.

Me tegelesime ka vabadussõjalaste ja rehabiliteerimisega. Ka siin võiks öelda, et koalitsioonilepingus me seda ju kokku ei leppinud, aga sellega oli samuti nii, et igast erakonnast oli kaasamõtlejaid. 1934. aasta sündmused ja nendega tegelemine on ka eestluse elujõu küsimus. Need on järjekordselt teemad, mida me ei tahaks käsitleda, kuna nad haavavad meie hinge või on kuidagi ebameeldivad ja tekitavad uusi küsimusi. Aga ka ebameeldivate teemadega tegelemine annab meie rahvale juurde elujõudu, hoiab meie mälu üleval ja võimaldab tulevikus selliseid vigu paremini vältida. Samuti kaitseväelaste ja politseinike pensioni küsimus. Nii et on teemasid, mis tulid koalitsiooni raamidest väljastpoolt. Mina vaatan küll optimistlikult. Riigikogu liigub pigem selles suunas, et parlament on suverään, mitte kummitempel. Ma nägin väga palju positiivseid momente. Jätkame! Aitäh!

15:23 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

15:23 Peeter Ernits

Hea juhataja ja vähesed kolleegid! Jüri Adams ütles üsna palju sellist, mida ma tahtsin ka ise öelda. Jah, kahjuks me oleme enamasti kummitempel, kui mõned erandid välja arvata. Laeva lipuõiguse seadus, mille me hiljuti vastu võtsime, on üks nendest vähestest eranditest, kus me ütlesime valitsusele, mida tuleb teha ja mitte teha nii, nagu valitsus tahtis. Aga neid on vähe. Kuid tööõnnetusi on palju. Haldusreform, milles me olime koos Jüriaga põhiseaduskomisjonis osalised, kuigi hääletasime selle vastu nagu ka praegune koalitsioon, viiakse ometi ellu. Me ei ole suutnud isegi Ülenurme nime ära vahetada – ainult nime vahetada –, kuigi reformist on juba hulk aega möödas. Rail Baltic läbi Pärnumaa soode, mitte läbi Tartumaa, kus on inimesed, jne. Tselluloositehase vägisi toppimine Emajõe kaldale,

kobarseaduseelnõud, millega me hakkasime arendama Põhja-Läti regionaalprogrammi, see on paarisaja miljoni volüümis, samas kui Kagu-Eesti programm on paarikümne miljoni volüümis. Rändeleppe läbisurumine üsna hiljuti siin. Hiiliv multikulti. Jah, me lõpetasime peenhäälestamise, aga kuhu me jõudsime?

Indrek Neivelt küsis 20. juulil 2017 – pool aastat peale peenhäälestusperioodi lõppu –, et huvitav, millal kork eest ära lendab ja algab laulev revolutsioon *vo/2*. Mulle tundub, et me oleme sellele üsna lähedal, sest 30 aastat tagasi, kui laulev revolutsioon algas, oli kolm olulist märksõna: keskkond, migratsioon – mäletate, fosforiidikaevandused – ja kas suveräänsus tuleb, kas me jääme iseseisvaks. Täna, 30 aastat hiljem on tegelikult samad probleemid. Ja tõepoolest, ma küsin taas Neivelti moodi, millal kork eest ära lendab ja algab laulev revolutsioon *vo/2*.

Viimastel päevadel, kui olen inimestega kohtunud, on nad olnud väga kurjad. Inimesel, kes saab palka 1200–2000 eurot, on tulumaks üle 31%, aga meil ja neil, kelle palk on üle 2000, on see väiksem. Ma ei ole osanud inimestele vastata. On küsitud, millega te, raisad, seal olete hakkama saanud. Nii et kõik ei ole must, tegelikult seisak, on vaikne liikumine paremuse poole, aga igal juhul on see äikese-eelne atmosfäär. Nii et elame veel. Varsti on kevad. Tallinna Toompea nõlval on juba rotid välja surnud, lamavad. Väiksed lapsed ja turistid imestavad, et mis seal toimub, kas tõesti sellised kevadekuulutajad. Aitäh!

15:26 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Inara Luigas!

15:26 Inara Luigas

Väega austate Riigikogu aseesimiis! Väega austet kolleegi! Ma mõtli ka, et ma võisi siit kõnetoolist tetä täänpä üte kõne, sellepärast et võigi juhtuda niiviisi, et ma siin illosit kõnesid inämb ei piä. A ma'i olõ iihkõnõlõjatega väega nõu tuuh, et kõik om halvastõ lännü. Väga palju om häid asju tettü, väga palju om noid asju, mis es jõuta är tetä.

Ma peätüsi täämpä katõl säändsõl asjal, mis mu meelest om nigu väga halb asi ja üts sääne väega hää asi. Ja nuu ommava siis järgmitsõ. Mul om väega kahju, et seo Riigikogu koosseis es jovva siis tolle lahendusõni, et Eesti võisi tulevikuh jagada kattõ tsooni. Mis tuu Eesti kattõ tsooni jagamine and? And tuud, et Tallinn saasi nigu ummi Euroopa Liidu rahasid ja ülejäänü Eesti, säälhulgah Kagu-Eesti, saasi siis korgõmba koefitsiendiga Euroopa Liidu rahasid. Uskõ, sääne jagaminõ ei anna mitte Eesti riigile ainult võimaluse, vaid ka kohustuse tettä suurõmbat regionaalpoliitikat ja tulevikuh om tuu üts suurõmbaid Eesti riigi regionaalpoliitilisi võtmid. Ja uskõ ka toda, kui ei avitata ääremaid nigu Kagu-Eesti või tõisi veerekese pääl olevaid piirkondi, siis Tallinn ütsindä kavva vasta ei piä. Nii et järgmitsõlõ koosseisulõ jõudu ja tekke tuu asi är. Ku tagasi tulõ, siis proovi ka tetä.

Nüüd üts hää asi, millest võisi kõnõlda. Tihti küstäs tuud Riigikogu liikmete käest, et midä ti siis sääl är teit. No vot, siis ma kõnõlõ ka, et mu meelest ma tei üte asja är, mille üle ma või uhkust tundä. Är teime ja mitte ma ütsindä, vaid nuu kõik, kes olliva mulle toest, kellega mi kuuh asju aime. Ja too oll sääne asi, et siis ku mi Vinne poolõ pääle mi inemisõ sõitsiva autodega, siis mi pidime sõitma sinna ootealahe ja pidime masma noid massõ. Nüüd om Euroopa Komisjon lõppude lõpuks saatnü Eestile kirä, et nii ei tohi tetä, et nuu säädüse, mis pandseva inemisi masma noid masse, olliva säädüse vasta. Tegelikult es tetägi piiri pääl ju palju asju, üts asfaldihunnik lihtsalt tõugati lakkõ, määnegi kassaaparaat pandi autosid registreerima ja kellelegi massõti noid rahasid. Ma usu, et järgmine koosseis tege ka tolle asja tasa ja ku võimalik, siis riik piäsi kompensiirmä inemistõlõ nuu kõik massõtu summa. Kolmandast, ärme unõhtamõ, et kõikidõ arvudõ takah om alati inemise. Järgmisele koosseisule: teke tüüd hingega, teke tüüd säämega, ärge mõtõlgõ esihindäle, mõtõlgõ Eesti pääle, siis lätt Eestil hästi.

Ja lõpõtusõst. Aitümä teile, kolleegi, kes te olõtõ palju mulle olnu eeskujust, kes rohkõmb, kes vähämb. Aitümä sullõ, majarahvas, kes pidi kõrda, kes mõksõ aknid, kes pühksõ põrmandid, kes heitse siin vasarat, kes tet protokolle, kes avit kõnõdõga. Olgõ terve, eläge häste! Anna avvu! Aitümä!

15:30 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitümä sulle, Inara! Rohkem kõnesoove ei ole. Sellega on tänane istung lõppenud, kuid mitte veel meie ametiaeg. Näeme homme kell 10.

Istungi lõpp kell 15.30.

